

4-СИНФЛАРДА ОНА ТИЛИ ВА ЎҚИШ ФАНЛАРИДАН ИНТЕРФАОЛ МЕТОДЛАР ВА РАҚАМЛИ РЕСУРСЛАРДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ

Атавуллаева Дилноза Ҳаётовна

atavulayevad@gmail.com

Buxoro tuman 17- maktab

✓ **Аннотация**

Бошланғич таълим босқичида ўқувчиларда нутқий фаоллик, мустақил фикрлаш ва ўқиш саводхонлигини шакллантиришда она тили ва ўқиш фанлари муҳим ўрин тутди. Айниқса, 4-синфда ўқув материалларининг мураккаблашуви таълим жараёнида замонавий педагогик ёндашувларни қўллашни тақозо этади. Мазкур мақолада 4-синфларда она тили ва ўқиш фанларини ўқитишда интерфаол методлар ҳамда рақамли таълим ресурсларидан самарали фойдаланиш имкониятлари таҳлил қилинган. Шунингдек, интерфаол методларни рақамли технологиялар билан уйғунлаштириш орқали ўқувчиларнинг билим сифатини ошириш йўллари ёритилган.

Калит сўзлар: бошланғич таълим, она тили, ўқиш, интерфаол методлар, рақамли ресурслар, таълим технологиялари.

Мавзунинг долзарблиги

Бугунги кунда таълим тизимида олиб борилаётган ислохотлар ўқув жараёнига замонавий педагогик технологиялар ва рақамли ресурсларни жорий этишни тақозо этмоқда. Айниқса, бошланғич таълим босқичида, хусусан, 4-синфларда она тили ва ўқиш фанларини ўқитиш самарадорлигини ошириш долзарб вазифалардан бири ҳисобланади. Чунки ушбу фанлар ўқувчиларда нутқий компетенция, ўқиш саводхонлиги, мустақил фикрлаш ва ижодий қобилиятларни шакллантиришда асосий ўрин тутди.

Замонавий ахборот-коммуникация технологияларининг жадал ривожланиши таълим жараёнини интерфаол методлар ва рақамли ресурслар билан бойитиш имконини бермоқда. Анъанавий дарс ўтиш усуллари барча ўқувчиларни тўлиқ фаоллаштира олмаслиги сабабли, интерфаол методлар орқали ўқувчиларнинг дарсга бўлган қизиқишини ошириш, уларни ҳамкорликка жалб этиш ва мустақил билим олишга йўналтириш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Шу билан бирга, рақамли таълим ресурсларидан мақсадли ва самарали фойдаланиш ўқувчиларнинг ахборотни қабул қилиш, таҳлил қилиш ва қайта ишлаш қобилиятларини ривожлантиради. Бу эса 4-синф ўқувчиларини кейинги таълим босқичларига тайёрлашда муҳим омил ҳисобланади. Шу сабабли, она

тили ва ўқиш фанларини ўқитишда интерфаол методлар ҳамда рақамли ресурсларни уйғунлаштириш масаласини илмий жиҳатдан ўрганиш ва амалиётга жорий этиш мавзунинг долзарблигини белгилайди.

Замонавий таълим тизимида ўқувчи шахсини ривожлантириш, уни фаол таълим субъектига айлантириш асосий мақсадлардан бири ҳисобланади. Бошланғич синфларда, хусусан, 4-синфда ўқувчиларнинг нутқий ва интеллектуал ривожланиш даражаси кейинги таълим босқичлари учун мустаҳкам пойдевор яратади. Шу сабабли она тили ва ўқиш фанларини ўқитиш жараёнида анъанавий усуллар билан чекланиб қолмасдан, интерфаол методлар ва рақамли ресурслардан кенг фойдаланиш муҳим аҳамият касб этади.

Интерфаол методларнинг таълимдаги аҳамияти

Интерфаол методлар ўқувчиларни таълим жараёнига фаол жалб қилиш, улар ўртасида ҳамкорликни кучайтириш ва мустақил фикрлашни ривожлантиришга хизмат қилади. 4-синфларда она тили ва ўқиш фанларида қуйидаги интерфаол методлар самарали ҳисобланади:

- “Ақлий ҳужум” — матн мазмунини таҳлил қилиш ва янги ғоялар илгари суришда;
- “Кластер” — сўз бойлигини ошириш ва тушунчаларни тизимлаштиришда;
- “INSERT” — ўқиш жараёнида тушуниш даражасини аниқлашда;
- “Рольли ўйинлар” — матн қаҳрамонларини англаш ва оғзаки нутқни ривожлантиришда.

Ушбу методлар ўқувчиларнинг қизиқишини оширади ҳамда дарс жараёнини мазмунли ва самарали ташкил этишга ёрдам беради.

Рақамли ресурслардан фойдаланиш имкониятлари

Рақамли таълим ресурслари таълим мазмунини визуал ва интерактив шаклда етказиш имконини беради. 4-синфларда она тили ва ўқиш фанларида қуйидаги рақамли ресурслардан самарали фойдаланиш мумкин:

- электрон дарсликлар ва презентациялар;
- интерактив машқлар ва тестлар;
- аудио ва видео матнлар;
- онлайн таълим платформалари ва мобил иловалар.

Рақамли ресурслар ўқувчиларнинг эшитиш, кўриш ва таҳлил қилиш қобилиятларини ривожлантириб, ўқиш саводхонлигини оширишга хизмат қилади.

Интерфаол методлар ва рақамли ресурсларни уйғунлаштириш

Интерфаол методларни рақамли технологиялар билан уйғунлаштириш таълим самарадорлигини янада оширади. Масалан, электрон матнлар асосида “INSERT” усулини қўллаш, интерактив тестлар орқали “Ақлий ҳужум” натижаларини мустаҳкамлаш ёки аудио матнлар асосида рольли ўйинлар ташкил

этиш ўқувчиларнинг фаоллигини оширади.

Хулоса

4-синфларда она тили ва ўқиш фанларини ўқитишда интерфаол методлар ва рақамли ресурслардан самарали фойдаланиш ўқувчиларнинг нутқий, интеллектуал ва ижодий қобилиятларини ривожлантиришда муҳим омил ҳисобланади. Замонавий педагогик технологияларни мақсадли қўллаш таълим сифатини оширишга ва ўқувчиларда фанларга бўлган қизиқишни кучайтиришга хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти. “Таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарор ва фармонлар. – Тошкент.
2. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги. Бошланғич таълим давлат таълим стандарти. – Тошкент, 2021.
3. Абдуқодиров А.А. Замонавий педагогик технологиялар. – Тошкент: “Фан”, 2018.
4. Ишмухамедов Р.Ж., Абдуқодиров А.А. Таълимда интерфаол методлар. – Тошкент: “Ўқитувчи”, 2019.
5. Жўраев Р.Х., Толипов Ў.Қ. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Тошкент: “Академия”, 2017.
6. Саидова М.С. Бошланғич синфларда она тилини ўқитиш методикаси. – Тошкент: “Наврўз”, 2020.
7. Ғофуров Н.М. Ўқиш саводхонлигини ривожлантириш методлари. – Тошкент: “Фан ва технология”, 2019.
8. UNESCO. Digital Learning and Education in the 21st Century. – Paris, 2020.
9. Anderson T., Dron J. Teaching and Learning in a Digital Age. – New York: Routledge, 2018.
10. OECD. Innovating Education and Educating for Innovation. – Paris, 2019.
11. Хайдаров Ф.И. Бошланғич таълимда рақамли технологиялардан фойдаланиш // Педагогик таълим журнали. – 2021. – №3. – Б. 45–49.
12. Каримова Д.А. Интерфаол методларнинг ўқувчилар фаоллигига таъсири // Таълим ва инновация. – 2022. – №2. – Б. 30–34.